

Krzysztof Sobieralski¹

ORCID ID: 0000-0001-7528-1490

ODPOWIEDNIE STOSOWANIE PRZEPISÓW PRAWNYCH

Z ZAKRESU KOSZTÓW POSTĘPOWANIA LUB PROCESU NA PRZYKŁADACH ORZECZNICTWA LEKARSKIEGO W WYBRANYCH SPRAWACH DISCYPLINARNYCH

ABSTRACT

Proper application of legal provisions regarding costs of proceedings or trial based on examples of medical jurisprudence in selected disciplinary cases

The primary hypothesis assumes that there is an institution of an appropriate application of the law in disciplinary proceedings, and that its correct use strengthens the procedural guarantees of the aggrieved party in terms of costs of proceedings or a trial. The argument in favor of such a position arises from adopting a specific approach to understanding regulations referring to other

---

¹ Absolwent prawa w KPSW w Bydgoszczy. Autor wielu publikacji. Był członkiem komisji prawnej w Parlamencie Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

legal provisions. The study uses the analysis of judicial practice. The research was conducted in order to systematize the formula of institution of an appropriate application of the law in disciplinary proceedings. The focus was on finding common goals and standards in disciplinary cases related to costs of proceedings. The article demonstrates that, within reason, the legislator provides for a two-stage use of reference to other legal provisions, if applied appropriately.

Keywords: justice, costs, disciplinary liability, disciplinary offense, analogy in law, appropriate application of provisions

Słowa kluczowe: sprawiedliwość, koszty, odpowiedzialność dyscyplinarna, przewinienie dyscyplinarne, analogia w prawie, odpowiednie stosowanie przepisów

1.

Celem niniejszego opracowania jest rozważenie kwestii odpowiedniego stosowania przepisów prawnych w kontekście wyznaczania modelu postępowania dyscyplinarnego. Analiza wybranych orzeczeń wymusiła zawężenie zakresu badań do odpowiedniego stosowania przepisów prawnych dotyczących w szczególności kosztów postępowania lub procesu. Jako że orzeczenia podlegały starannej selekcji, ograniczono się do wyboru rozstrzygnięć z zakresu postępowań dyscyplinarnych na przykładzie lekarzy, radców prawnych, adwokatów, a pobieżnie także i sędziów. Mając w polu widzenia wybrane postępowania, kluczowe będzie uzgodnienie formuły odpowiedniego stosowania przepisów prawnych na gruncie wykładni. Udzielenie odpowiedzi przyczyni się do ustalenia dogmatu wyrażenia odpowiedniego zastosowania przepisów prawnych o charakterze generalizującym, tj. sprawdzalnym. Brak jednoznacznego określenia tej formuły przez prawodawcę (na gruncie poszczególnych postępowań) niejednokrotnie powoduje rozbieżności w orzecznictwie.

Biorąc pod uwagę omawianą kwestię, postawiono hipotezę badawczą, że instytucja odpowiedniego stosowania funkcjonuje w orzecznictwie dyscyplinarnym i prawidłowe jej zastosowanie prowadzi do wzmocnienia gwarancji procesowych dla pokrzywdzonego, w zakresie kosztów postępowania lub procesu.

Z założenia głównego wyprowadzono hipotezy szczegółowe: w zakresie kosztów postępowania występują wspólne cele i standardy procesowe wynikające z wykładni językowej i funkcjonalnej, w postępowaniach dyscyplinarnych intencje prawodawcze zakładają odpowiednie odesłanie do przepisów prawnych z zakresu kosztów procesu/postępowania, w obecnym stanie prawnym przewidziano konstrukcję odpowiedniego zastosowania przepisów prawnych z zakresu kosztów procesu/postępowania, sądy lekarskie² uznają w orzecznictwie koszty postępowania jako koszty procesu, przy orzekaniu o kosztach można stosować podwójne odesłania, nie ma znaczącej różnicy w zakresie kosztów postępowania pomiędzy poszczególnymi sprawami z zakresu odpowiedzialności zawodowej. Przedstawione tezy skonfrontowane zostały z piśmiennictwem, doktryną oraz judykaturą.

W piśmiennictwie podnosi się, iż przepisy opatrzone klauzulą odpowiedniego stosowania wyrażają nakaz posługiwania się analogią ustawy jako sposobem korzystania z prawa w przypadkach wskazanych przez przepis odsyłający³. Organ dyscyplinarny stosujący te przepisy musi każdorazowo ustalić, które z nich mają być odpowiednio stosowane⁴.

Pogląd ten skorygowała prof. Barbara Janusz-Pohl, twierdząc, że zabiegi wyżej opisane mają służyć jako instrument legislacyjny określający przepisy prawne w sposób skrótowy, a to z kolei przemawia za brakiem jakiegokolwiek luki w prawie. *Analogia legis* jest rozpatrywana jedynie na płaszczyźnie wykładni, która zawsze ma charakter antycypacyjny, analogiczny lub typologiczny wobec aktu stosowania prawa. Wykładnia ta polega na braniu w odpowiedniość abstrakcyjną normę prawną oraz konkretny stan faktyczny i badaniu tej relacji z aktem stosowania prawa. Analizowana relacja nigdy nie będzie zwrotna⁵.

2 Okręgowy sąd lekarski lub Naczelny Sąd Lekarski, dalej: NSL.

3 J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające*, ZNUŁ Nauki Humanistyczne, seria I, Łódź 1964, z. 35, s. 9; M. Hauser, *Przepisy odsyłające. Zagadnienia ogólne*, „Przegląd Legislacyjny” 2003, z. 4, s. 88–89.

4 W. Kozielewicz, *Stosowanie prawa karnego materialnego i procesowego w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach sędziów (zarys problematyki)*, [w:] *W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Andrzeja Wąska*, red. L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Z. Hołda, Lublin 2005, s. 456.

5 Zob. B. Janusz-Pohl, *Analogia legis na gruncie ustawy o Policji – Zagadnienia wybrane*, [w:] *Szkoła Policji w Pile. Odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych. VII seminarium prawnicze z cyklu*

Jeszcze inaczej ujmowana jest *analogia legis* przez niektórych członków doktryny⁶. Ich zdaniem tego typu wnioskowanie należy rozumieć na płaszczyźnie stosowania prawa postrzeganego na zasadnie analogii jako rozciągnięcie norm wyinterpretowanych z ustawy na stany faktyczne o istotnym zróżnicowaniu⁷. Natomiast jeżeli przyjmiemy, że *analogia legis* jest pewnego rodzaju formułą wnioskującą z podobieństwa faktów o porównywalności skutków prawnych, to wówczas o obowiązywaniu danej normy na podstawie przepisu prawnego (*per analogium*) dotyczącego wprost innego stanu faktycznego będzie świadczyć wyinterpretowana norma o podobnym lub takim samym uzasadnieniu aksjologicznym⁸. Wnioskowanie *per analogia* można rozumieć także jako wzór (ważenia) zidentyfikowanych zasad prawa⁹. W ten właśnie oto sposób wypełniane są luki prawne, gdzie następuje wykorzystanie jednego z kilku przepisów prawnych wybieranych na podstawie zasady pierwszeństwa¹⁰. Podsumowując powyższe, zauważyć można, że przy takim ujęciu odpowiednie stosowanie prawa będzie rozumiane jako nakaz płynący z aktu prawnego, który obliguje do posługiwania się w nim *analogii legis* jako sposobem stosowania prawa w zakresie wskazanym przez prawodawcę w ramach tzw. przepisów odsyłających¹¹. Analiza przepisów odsyłających wskazuje w pierwszej kolejności na związek z wykładnią prawa, a gdy kwestie te pozostają nadal nieuregulowane (są poza zakresem klauzuli limitatywnej), mowa wtedy o luce w prawie (*analogii legis, iuris*)¹².

„Odpowiedzialność dyscyplinarna służb mundurowych”, red. P. Józwiak, W. Kozieliwicz, K. Opaliński, Piła 2018, s. 21–22; M. Hotel, A. Rychlewska, *Analogia jako metoda prawnicza*, „Kwartalnik Prawo–Społeczeństwo–Ekonomia” 2015, z. 2, s. 31–44; M. Piechowiak, *W poszukiwaniu aksjologicznych podstaw prawa. Arthura Kaufmanna teorie sprawiedliwości*, Warszawa, Poznań 1992, s. 7 i n.; A. Kaufmann, *Analogie und Natur der Sache*, Karlsruhe 1965, s. 1–79.

6 Zob. B. Janusz-Pohl, *op. cit.*, s. 22.

7 *Ibidem*.

8 *Ibidem*.

9 *Ibidem*.

10 *Ibidem*; B. Brożek, *Rationality and discourse. Towards a normative model of applying law*, Warszawa 2007, s. 13 i n.

11 Zob. B. Janusz-Pohl, *op. cit.*, s. 22.

12 *Ibidem*, s. 27.

W teorii prawa dominuje pogląd, iż odpowiednie stosowanie określonych przepisów nie jest czynnością o charakterze jednolitym¹³. Można wyróżnić w tym zakresie trzy kategorie. **Do pierwszej zalicza się sytuacje, gdy jakieś przepisy prawa bez żadnych zmian w ich dyspozycji mają być i bywają stosowane¹⁴. Do drugiej grupy zaś wypadki, gdy przepisy odsyłające będą stosowane w określonych modyfikacjach¹⁵. Do ostatniej zaś zaliczamy wszystkie te, które w ogóle nie mogą być stosowane do drugiego zakresu odniesienia, głównie ze względu na ich bezprzedmiotowość bądź całkowitą sprzeczność w stosunku do odsyłających¹⁶.**

2.

Zdaniem Naczelnego Sądu Lekarskiego¹⁷ w przedmiocie odpowiedniego stosowania przepisy art. 627 k.p.k. oraz 616 § 1 pkt 2 k.p.k., w zw. z art. 112 pkt 1 Ulek, nie mogą zostać wykorzystane ze względu na odmienny charakter tego modelu w porównaniu z macierzystym, czyli ukształtowanym przez przepisy prawne k.p.k. Odmiennosc wyraża się zwłaszcza do celów i funkcji (specyfikacji) odpowiedzialności zawodowej lekarzy. NSL wyraził pogląd, że przez odpowiednie stosowanie przepisów prawnych w analizowanym przypadku należy rozumieć odmowę odpowiedniego zastosowania przepisów k.p.k.¹⁸ w zakresie kosztów postępowania/procesu.

¹³ W. Kozielowicz, *op. cit.*, s. 456.

¹⁴ J. Nowacki, *Analogia legis*, Warszawa 1966, s. 142; A. Błachnio-Parzych, *Przepisy odsyłające systemowo (Wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo” 2003, z. 1, s. 43–45.

¹⁵ W. Kozielowicz, *op. cit.*, s. 456.

¹⁶ J. Nowacki, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, z. 3, s. 370–371.

¹⁷ Naczelny Sąd Lekarski, dalej: NSL; Dotyczy ustępu 2, 4, 5, 6, 7, 8 niniejszego artykułu: Zob. K. Sobieralski, *Glosa do nieprawomocnego postanowienia Rep. 66/WS/20 Naczelnego Sądu Lekarskiego z 18.09.2020 r.*, „Studia z zakresu nauk prawnoustrojowych. Miscellanea” 2020, t. 10, s. 199 i n.

¹⁸ J. Nowacki, *op. cit.*, s. 370–371.

Zgodnie z treścią postanowienia sądu lekarskiego art. 57 ust. 2 ULeK obecnie nie reguluje kwestii prawnych w przedmiocie wynagradzania lekarzy ustanowionych jako pełnomocników. Tego typu eksplikacje w ocenie sądu lekarskiego jednoznacznie wskazują, że jeżeli prawodawca oczekiwałby orzekania na rzecz pokrzywdzonego tych kosztów, to dałby temu wyraz w ULeK. Zdaniem sądu lekarskiego brak jakiegokolwiek nawiązania przez prawodawcę do kosztów postępowania w ULeK uniemożliwia ich zasądzenie i nie świadczy o luce prawnej, lecz o celowym działaniu¹⁹. Z kolei przyznanie kosztów postępowania dla pokrzywdzonego prowadziłoby do obciążania winnych lekarzy dodatkowymi niedogodnościami, które stanowiłyby większą karę wobec sprawcy przewinienia dyscyplinarnego. Zauważono także, że przepisy regulaminu²⁰ nie regulują kosztów postępowania w rozumieniu k.p.k., ale określają w § 53 koszty postępowania (doręczanie pism sądowych, należności rzecznika i sądu w ramach postępowania, zwrot utraconych zarobków, koszty przejazdu, należności biegłych, koszty administracyjne) przed sądami lekarskimi. Na tle przytoczonej argumentacji starano się wykazać, że odmiennosć postępowania w przedmiocie pociągnięcia lekarza do odpowiedzialności zawodowej od postępowania karnego skutkuje brakiem odpowiednich uprawnień sądu lekarskiego do rozstrzygania o rozszczeniach finansowych (majątkowych) pomiędzy stronami, a także z niemożnością pokrycia kosztów postępowania w sposób bezpośredni ze Skarbu Państwa.

W konsekwencji na mocy postanowienia Naczelnego Sądu Lekarskiego z 10 października 2019 r. w sprawie Rep. 159/WS/19 wydanego na podstawie art. 426 § 2 k.p.k., art. 626 § 3 k.p.k., w zw. z art. 112 pkt 1 Ulek, odmówiono pokrzywdzonemu przyznania zwrotu kosztów

19 Luka prawna nie ma żadnego związku z odpowiednim stosowaniem przepisów prawnych. Dotyczy ona tylko sytuacji *analogii legis* bądź *analogii iuris*. Wobec powyższego należy uznać, że nie mamy do czynienia z żadną luką w prawie, ale ze skrótowym uregulowaniem przepisów prawnych. Ustawodawca, uznając przepis prawny za źródło różnych norm prawnych, posiłkuje się niejako pomostem odsyłającym do klauzuli odpowiedniego stosowania. Klauzula odpowiedniego stosowania wyrażana jest na gruncie wykładni. W jej toku decyduje się o: odmowie użycia przepisu albo jego zastosowaniu w całości wprost lub z pewnymi modyfikacjami.

20 Zob. Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów lekarskich, stanowiący załącznik do uchwały nr 4 Nadzwyczajnego XII Krajowego Zjazdu Lekarzy z 14 maja 2016 r., dalej: RLek.

zastępstwa prawnego. Już na wstępie wynik rozstrzygnięcia wydaje się być nieco kontrowersyjny, szczególnie w sytuacji uznania obwinionego w orzeczeniu Wu/1/2019 Okręgowego Sądu Lekarskiego w Bydgoszczy z 31 czerwca 2019 r. (nieopubl.) za winnego popełnienia wszystkich zarzucanych mu przewinień.

Od przedmiotowego postanowienia pokrzywdzony złożył zażalenie. Sąd drugiej instancji utrzymał w mocy postanowienie, powtarzając właściwie w całości przytoczoną wcześniej argumentację metodą kopiuj-wklej²¹. Nie aprobując stanowiska NSL, uznać można, że orzeczenie zostało sporządzone bez zachowania kontroli odwoławczej²².

3.

Dokonując analizy orzecznictwa, zebrano najważniejsze przepisy prawne – porównawczo art. 98 Kodeksu postępowania cywilnego²³, z kolejno: art. 89 Kodeksu postępowania karnego²⁴, art. 426 § 2 k.p.k., art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 626 § 2 i 3 k.p.k., art. 627 k.p.k., art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 112 pkt 1 ustawy o izbach lekarskich²⁵, art. 57 ust. 2 ULEK, art. 89 ust. 4 zd. 2 ULEK, a na późniejszym etapie także komparatywnie art. 95n pkt 1 ustawy – Prawo o adwokaturze²⁶, art. 16 ust. 2 i 3 UAdw czy art. 74¹ ustawy o radcach prawnych²⁷, art. 706 ust. 2 URad.

21 Postanowienie Naczelnego Sądu Lekarskiego z 18 września 2020 r. w sprawie Rep. 66/WS/20 (nieopubl.).

22 Por. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/przekopiuwane-uzasadnienie-wyroku-sn-uwzględnil-skarge-kasacyjna-rpo> [dostęp: 9 marca 2021 r.].

23 Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego z 17 listopada 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575, z późn. zm.) – dalej: k.p.c.

24 Ustawa – Kodeks postępowania karnego z 6 czerwca 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 30, z późn. zm.) – dalej: k.p.k.

25 Ustawa o izbach lekarskich z 2 grudnia 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 965) – dalej: ULEK.

26 Ustawa – Prawo o adwokaturze z 26 maja 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1651, z późn. zm.) – dalej: UAdw.

27 Ustawa o radcach prawnych z 6 lipca 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 75, z późn. zm.) – dalej: URad.

Zestawiając przepisy prawne, założono, że w zakresie kosztów postępowania występują wspólne cele i standardy procesowe wynikające z wykładni językowej i funkcjonalnej.

Warto wyróżnić dwa przepisy prawne, które ukazują pewną zależność dotyczącą kosztów, a mianowicie art. 616 k.p.k. (koszty procesu) i art. 89 ust. 4 zd. 2 ULek (koszty postępowania). Przez „proces” rozumiemy ciąg działań mających prowadzić do określonego celu, dążenie sądu do rozstrzygnięcia jakiegoś sporu²⁸, a z kolei „postępowanie” to czynności podejmowane przez organ²⁹. Wspólną ich cechą jest ta, że w jednym i w drugim przykładzie chodzi o koszty związane z działaniami podejmowanymi przez organ dla osiągnięcia jakiegoś celu. Niewątpliwie są to terminy synonimiczne i niemalże identyczne. Skodyfikowana różnica w terminach umotywowana została tym, że w prawomocnie zakończonych postępowaniach z zakresu spraw dotyczących kosztów procesu przed sądami powszechnymi pokrzywdzony może cieszyć się łatwiejszą drogą do uzyskania egzekucji swojej należności³⁰. W sprawach przed sądami lekarskimi zasądzenie takich kosztów dopiero otwiera drogę pokrzywdzonemu do pozyskania roszczenia, którego można dochodzić na drodze cywilnej od obwinionego/ukaranego. Orzeczenie o kosztach jest tutaj traktowane jako pewnego rodzaju dowód uprawniający do wystąpienia o zwrot kosztów za pełnomocnika z wyboru przed sądem powszechnym. Terminy muszą się wyróżniać, bo chcąc nie chcąc mamy do czynienia z nieco inną specyfikacją zasądzania kosztów na rzecz pokrzywdzonego. Odróżnienie terminologii zmusza do zwrócenia uwagi na wyeksponowaną możliwość prowadzenia spraw przed sądami lekarskimi lub powszechnymi. Argumentacja podnoszona o braku możliwości odpowiedniego zastosowania przepisów prawnych z powodu różnicy w terminach kosztów nie znajduje racji bytu i może świadczyć o nieznajomości specyfikacji tych postępowań. Poza tym niewielkim szczegółem sama istota specyfikacji proceduralnej w przedmiocie zasądzania kosztów za pełnomocnika z wyboru właściwie się jakoś istotnie nie różni.

28 *Biblioteka Gazety Wyborczej, Słownik Języka Polskiego. Poc-Rzy*, red. M. Bańko i inni, Warszawa 2007, t. 4, s. 203.

29 *Ibidem*, s. 130.

30 Ocena autora pracy.

Założenie, że przez koszty postępowań rozumiemy wyłącznie koszty pieniężne, stanowi wyraz określonej konwencji i supozycji językowej, ale przede wszystkim jest uściśleniem i wyjaśnieniem istoty niniejszego zagadnienia³¹. W tym zakresie największe znaczenie ma omawiana formuła odpowiedniego stosowania³². W postępowaniu karnym wysokość kosztów procesu zgodnie z zasadą trafnej reakcji karnej uzależnia się od celowości wydatków³³. W orzecznictwie uwypuklił się pogląd, że w razie u niewinnienia lub umorzenia postępowania uzasadnione wydatki stron w sprawach z oskarżenia publicznego ponosi Skarb Państwa³⁴ (art. 632 pkt 2 k.p.k., w zw. z art. 626 § 2 k.p.k.). Skoro z przepisu prawnego wymagane jest w sprawach z oskarżenia publicznego orzekanie wydatków na rzecz oskarżyciela posiłkowego, to należy przyjąć warunek uzależniający ich zasądzenie od rzeczywiście poniesionych wydatków przewidzianych w granicach określonych rozporządzeniem w sprawie za czynności adwokackie lub radcy prawnego³⁵. W przepisie prawnym art. 89 k.p.k. w przedmiocie pełnomocnika normodawca odesłał do stosowania przepisów obowiązujących w postępowaniu cywilnym.

Pomiędzy postępowaniem karnym a cywilnym zauważa się silną zależność. Ich cechą wspólną jest ta, że strona przegrywająca zawsze ponosi koszty związane z przegraną sprawą (np. „oskarżyciel publiczny”, oskarżony, pozwany, powód). Przyczyną przegranego procesu mogą być przesłanki merytoryczne lub formalne³⁶. Doktryna wyrażona w postępowaniu cywilnym tłumaczy, że koszty procesu uzależnione są od winy przegrywającego orzeczonej w autonomicznym rozstrzygnięciu sporu na korzyść przeciwnika³⁷. Przepis prawny w art. 98 k.p.c. ogranicza

31 M. Klejnowska, *Koszty procesu w sprawach karnych*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, red. J. Skorupka, t. 8, cz. 4, Warszawa 2019, s. 1040.

32 *Ibidem*, s. 1040.

33 K. Dudka [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka i in., wyd. 2, Warszawa 2020, s. 1655.

34 K. Eichstaedt [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. D. Świecki i in., t. 2, Warszawa 2020, s. 1508.

35 *Ibidem*, s. 1081.

36 A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *KPC. Komentarz*, wyd. 10, Warszawa 2019, s. 228.

37 J. Gudowski, *Kodeks postępowania karnego. Orzecznictwo, Piśmiennictwo*, t. 1, Warszawa 2020, s. 711; orzeczenie SN z 10 kwietnia 1935 r., C.I. 1814/34, OSP 1936, poz. 49.

jedynie możliwość zwrotu kosztów, lecz nie uprawnia do odmówienia przez sąd ich przyznania przeciwnikowi, w sytuacjach przewidzianych k.p.c.³⁸ Zgodnie z przepisami o kosztach procesu strona przeciwna może zostać obciążona za czynności procesowe dotyczące stosunku procesowego osób biorących udział w sporze³⁹. Obowiązek uiszczenia kosztów procesu zależny jest od ostatecznego wyniku sprawy⁴⁰. Problem kosztów procesu, w tym kosztów społecznych, zalicza się do istotnych⁴¹. Zmniejszanie kosztów odbywa się zawsze przez właściwe stosowanie obowiązujących przepisów⁴². Nie należy wprowadzać ograniczeń praw strony w sposób naruszający prawo⁴³. Koszty procesu stanowią jednolitą całość w stosunku do kosztów sądowych i adwokackich⁴⁴. Nie można więc ich częściowo znosić lub rozdzielać⁴⁵.

Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego głoszone są poglądy o pewnych standardach, którymi powinny odpowiadać regulacje prawne dotyczące zasad zwolnień od ponoszenia kosztów sądowych, jak i unormowanie stanowiące o kosztach procesu w zależności od wyniku zakończenia sprawy⁴⁶. W świetle regulacji konstytucyjnych każdy ma prawo do ochrony swojego majątku, który może zostać uszczuplony również w wyniku postępowania dyscyplinarnego (art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji RP)⁴⁷.

Kończąc powyższe wywody, należy stwierdzić, że koszty ponosi strona przegrywająca, niezależnie od tego, na jakim postępowaniu się skupimy. Koszty określają działania podejmowane przez organ dla osiągnięcia jakiegoś celu. W tym rozumieniu zasada ekonomiki procesowej może być stosowana jedynie w sposób zgodny z prawem. Przedstawione

38 J. Gudowski, *op. cit.*, s. 711–712.

39 *Ibidem*, s. 718.

40 *Ibidem*, s. 718.

41 *Ibidem*, s. 721.

42 *Ibidem*, s. 721.

43 *Ibidem*, s. 721.

44 A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*, s. 238.

45 *Ibidem*, s. 238.

46 M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1041; wyrok TK z 13 kwietnia 1999 r., K 36/98, OTK 1999, nr 3, poz. 40.

47 M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1041.

rozważania prezentują wspólne cele i funkcje dla omawianych postępowań i w konsekwencji jednoznacznie potwierdzają praktykę ustawodawczą, która nasuwa wnioski o możliwości dokonywania przez interpretatora wykładni przepisów prawnych z podwójnego odesłania. Przez odpowiednie zachowanie celów i funkcji dla wspólnej płaszczyzny postępowań możemy uzyskać lepsze gwarancje procesowe wobec pokrzywdzonego w sprawach dyscyplinarnych. O zasadności odpowiedniego stosowania terminów kosztów procesu i postępowania (zamiennie) przesądzi adekwatnie wyselekcjonowana i dogłębnie przeanalizowana przez autora niniejszej pracy judykatura.

4.

Sąd lekarski odgórnie wyszedł z mylnego założenia o braku możliwości odpowiedniego zastosowania przepisów prawnych w analizowanym wariancie. Nie sposób się z tym zgodzić. W art. 89 ust. 4 zd. 2 ULek wskazano wprost, że w razie ukarania obwinionego ponosi on koszty postępowania. Analizując ULek, można zauważyć, iż brak jest tam jakiegokolwiek innej regulacji dotyczącej kosztów, w tym adekwatnych definicji. Z tego też powodu postawiono hipotezę o celowej intencji prawodawczej zakładającej odpowiednie odesłanie do przepisów prawnych z zakresu kosztów procesu.

Pierwotnie wyżej wspomniane koszty zostały wąsko uregulowane katalogiem zamkniętym w § 62 i n. rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 26 września 1990 r. w sprawie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy (Dz.U. nr 69, poz. 406). Prawodawca wycofał się z niego, zastępując stary akt prawny nowym. Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobu i trybu prowadzenia rejestru ukaranych lekarzy i lekarzy dentyistów Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposobu i trybu wykonywania prawomocnych orzeczeń sądów lekarskich z 13 lipca 2010 r. (Dz.U. nr 130, poz. 884). Tam z kolei całkowicie pomija się kwestię tego typu kosztów. Niewątpliwie jest to zabieg celowy. Ustawodawca, nie zamieszczając definicji legalnej dotyczącej kosztów postępowania, nie przesądza

o niemożności zastosowania tych przepisów w jakimkolwiek zakresie⁴⁸. Brak definicji może świadczyć, że jest to okoliczność nieuregulowana i zgodnie z treścią art. 112 pkt 1 ULek determinuje interpretatora do zastosowania odpowiednio przepisów prawnych k.p.k.⁴⁹ Idąc tym tropem, zauważamy, że w myśl art. 115 ust. 1 ULek izby lekarskie otrzymują z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia, środki finansowe na pokrycie katalogowo wymienionych w tym przepisie prawnym kosztów⁵⁰. Sądy lekarskie w omawianych przez autora niniejszej pracy orzeczeniach same zaczynają się posługiwać terminem kosztów procesu z k.p.k.⁵¹, gdy odnoszą się do wyjaśnienia kosztów postępowania z ULek. Nie może ulegać wątpliwości, że w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy k.p.k., tym bardziej w kontekście kosztów procesu.

Należy zwrócić uwagę na dwa znaczenia wyrażenia: „stosuje się” oraz „odpowiednio”. Wyrażenie „stosuje się (obowiązujące) przepisy odsyłające” stanowi zgodne z § 159 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów⁵² swoistego rodzaju odesłanie dynamiczne. Owo określenie nakazuje wprost rozumieć brzmienie obowiązującego przepisu odesłanego (drugiego stopnia lub inaczej drugiego zakresu odniesienia⁵³). Warto też zwrócić uwagę, że prawodawca wyróżnił cztery grupy podziału odesłania dynamicznego. Pierwsze nazywam porządkująco-streszczającym odesłaniem dynamicznym, kolejne to streszczające odesłanie

48 *Ibidem*, s. 1043.

49 Por. K. Dudka, *Zasady i zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej notariuszy. Zasady ponoszenia kosztów postępowania dyscyplinarnego notariuszy na tle regulacji dotyczących innych zawodów prawniczych*, raport IWS, Warszawa 2015, s. 10–14.

50 M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1043.

51 Zob. orzeczenia opisane w następnych ust.

52 Zob. rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 2002 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” – dalej: RPRM.

53 Nie mylić z aktem prawnym drugiego stopnia. W ocenie autora pracy przepisy prawne drugiego stopnia można interpretować zarówno w płaszczyźnie pionowej, jak i poziomej. Przepisem prawnym drugiego stopnia będzie zarówno ten, który został odesłany w tym samym oraz innym akcie prawnym. W pracy użyto dla skrótowości terminu zamiennie sformułowania *przepisy prawne drugiego zakresu odniesienia* na *przepisy prawne drugiego stopnia*. Zob. i por. J. Nowacki, *op. cit.*, s. 376.

dynamiczne, trzecie określiłem jako porządkujące odesłanie dynamiczne, a ostatnie, na którym się skupimy, można zdefiniować przez pojęcie odpowiedniego odesłania dynamicznego⁵⁴.

Prawodawca, dodając słowo „odpowiednio”, wyraził chęć pewnego rodzaju modyfikacji bezpośredniego brzmienia obowiązującego przepisu, do którego nastąpiło odwołanie. Można uznać, że wyrażenie „stosuje się odpowiednio” oznacza proces przełożenia obowiązującego brzmienia przepisu lub przepisów prawnych drugiego stopnia, które umożliwiają ich prawidłowe stosowanie (poprzez interpretację lub wykładnię), w stosunku do aktu prawnego odsyłającego (upoważniającego – pierwszego stopnia)⁵⁵. I tak na podstawie § 159, w zw. z § 156 ust. 4 RPRM, tego rodzaju odesłania można postrzegać przez pryzmat znaczenia:

Do... (określenie instytucji) stosuje się odpowiednio obowiązujące przepisy prawne w brzmieniu, jakie będą miały każdorazowo w czasie obowiązywania przepisu odsyłającego (przedmiotowe określenie przepisów)

– odpowiednie odesłanie dynamiczne.

Zwraca się uwagę w literaturze przedmiotu na lekkomyślne utożsamianie pojęć odpowiedniego stosowania i stosowania wprost, a nie są to przecież pojęcia synonimiczne⁵⁶. Nie chodzi bowiem wcale o recepcję określonych przepisów do danego aktu czy też stosowanie przepisów z uwzględnieniem odrębności, lecz niesprzeczności danej regulacji⁵⁷. Formuła odpowiedniego stosowania polega na tym, że zamiast wyczerpującego unormowania określonego stosunku prawnego zamieszcza się przepis nakazujący „odpowiednio” stosować przepisy regulujące inny stosunek prawny, który jest już z założenia wyczerpująco unormowany⁵⁸. Z kolei samo dostosowanie zawsze musi uwzględniać dyrektywy wynikające z wykładni funkcjonalnej oraz systemowej, przy czym wskazuje się, że „odpowiednie stosowanie” powinno przybliżać

⁵⁴ Zob. § 156 RPRM.

⁵⁵ Podobnie M. Hauser, *op. cit.*, s. 88–89.

⁵⁶ P. Czarnecki, *Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Warszawa 2013, wyd. 1, Legalis (wersja elektroniczna).

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ *Ibidem*.

w sposób jak najbardziej tożsamy z normą macierzystą, występującą w pierwszej płaszczyźnie⁵⁹. Przepisami odsyłającymi są takie przepisy, które nie określają skutków prawnych w sytuacji, gdy hipoteza jest spełniona, natomiast owe skutki określają pośrednio, odsyłają bowiem do innych norm prawnych⁶⁰. Bezrefleksyjne używanie zwrotów, nie uwzględniając specyfiki systemu prawnego i szerszego otoczenia normatywnego, może wypaczyć sens i cele danej regulacji, a przede wszystkim doprowadzić do wydania niesprawiedliwego orzeczenia⁶¹. W rzeczywistości bowiem ustawodawca właśnie zamieszcza wspomnianą formułę po to, aby zminimalizować ewentualne ryzyko wystąpienia luki niezamierzonej⁶².

Słusznie stwierdził Sąd Najwyższy, że normy w drugim zakresie odniesienia są odkodowywane poprzez wykorzystanie wykładni funkcjonalnej i systemowej. Te zaś skłaniają do przyjęcia, że stosowanie normy w drugim zakresie odniesienia, chociaż „odpowiednie”, powinno nastąpić w sposób najbardziej zbliżony do tego, w jakim funkcjonuje ona w pierwszym zakresie. Przy odmiennym założeniu posłużenie się odsyłaniem do innego przepisu, odpowiednio stosowanego, traciłoby rację bytu, gdyż osłabiałoby wymóg ścisłego i jasnego określania granic obowiązywania normy prawnej jako wzorca powinnego zachowania się jej adresata⁶³. W innym stanowisku z kolei zauważono, że odpowiedniość przepisów prawnych wyraża respektowane reguły stanowiące zakres odniesienia normującego dane zagadnienie⁶⁴.

Pozostając na tej płaszczyźnie, trzeba wskazać za uzasadnione wprowadzenie słowa *odpowiednio* do aktu prawnego, które w swej istocie musi być rozumiane jako proces przełożenia obowiązującego brzmienia przepisu

59 K. Opalek, J. Wróblewski, *Zagadnienia teorii prawa*, Warszawa 1969, s. 65; P. Czarnecki, *Postępowanie dyscyplinarne...*

60 P. Czarnecki, *Postępowanie dyscyplinarne...*

61 *Ibidem*.

62 *Ibidem*.

63 Zob. uchwała SN z 30 stycznia 2001 r. w sprawie I KZP/50/00, OSNKW 2001/3–4/16; wyrok NSA z 23 czerwca 2020 r. w sprawie II OSK 3778/19, LEX nr 3039245; K. Opalek, J. Wróblewski, *op. cit.*, s. 65.

64 Zob. uchwała SN z 30 września 2003 r. w sprawie I KZP 23/03, OSP 2003, nr 12, poz. 40.

lub przepisów prawnych k.p.k., które umożliwiają ich prawidłowe stosowanie (poprzez interpretację lub wykładnię), w stosunku do ULek⁶⁵.

5.

Sąd lekarski⁶⁶ przyjął, że w obecnym stanie prawnym brak jest konstrukcji prawnej dla przyznania kosztów zastępstwa procesowego pokrzywdzonemu. Niemniej jednak, posługując się tylko Ulek, dostrzega się fakt, że nie jest ona sama w sobie aktem o charakterze proceduralnym. Takim aktem prawnym jest k.p.k. Ustawodawca celowo posłużył się odpowiednim odwołaniem do niego, by zachować zwyczajowy sposób procedowania przed sądami. Dlatego w rozważanym wariantcie postawiono hipotezę o przewidzianej konstrukcji prawnej odpowiedniego zastosowania przepisów prawnych z zakresu kosztów procesu/postępowania.

RLek⁶⁷ reguluje tok postępowania w sposób odmienny i sprzeczny z przepisami zawartymi w k.p.k., a przecież każdy akt prawny niższego stopnia musi być zgodny z tym nadrzędnym. Wobec nieprecyzyjnych sformułowań oraz występujących sprzeczności w RLek (w zakresie przyznawania kosztów zastępstwa procesowego pokrzywdzonemu) stosuje się przepisy według hierarchii ważniejsze, tj. przepisy ustawy, a tutaj k.p.k. Słusznie dostrzeżono w nieopublikowanych postanowieniach Naczelnego Sądu Lekarskiego (Rep. 159/WS/19 z 10 października 2019 r. oraz Rep. 66/WS/20 z 18 września 2020 r.), że uregulowania RLek różnią się od przepisów zawartych w k.p.k. w przedmiocie kosztów postępowania/procesu. Skoro w opisywanych orzeczeniach sądów lekarskich interpretuje się definicję dotyczącą kosztów postępowania występującą

65 Podobne wnioski w przedostatnim akapicie opracowania naukowego odnoszącego się do sformułowania „odpowiednio” w postępowaniu administracyjnym, R. Giętkowski, *Stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec funkcjonariuszy służb umundurowanych*, [w:] Szkoła Policji w Pile..., red. P. Józwiak, W. Kozielewicz, K. Opaliński, Piła 2018, s. 18.

66 Okręgowy sąd lekarski lub Naczelny Sąd Lekarski, dalej: sąd lekarski.

67 Nie mylić RLek (regulaminu) z ULek (ustawą). Patrz objaśnienia definicji we wcześniejszych przypisach.

w art. 89 ULek poprzez koszty procesu określone w art. 616 § 1 k.p.k., to RLek nie może być konstruowany w sposób sprzeczny z aktem prawnym wyższego stopnia, jakim niewątpliwie jest ustawa (musi być z nią zgodny). Odwoływanie do przepisów k.p.k. opatrzone jest klauzulą tzw. odpowiedniego stosowania⁶⁸. Powyższe tym bardziej przekłada się na konieczność odpowiedniego odwołania do przepisów k.p.k., bowiem RLek jest aktem prawnym stopnia niższego. Odpowiednie stosowanie dotyczy spraw nieuregulowanych, a powyższa argumentacja jest przesłanką tego dowodzącą. Tak czy inaczej w § 53 RLek przewiduje się utratę zarobku (majątkową), którą można by potraktować jako przeznaczenie oszczędności zarobkowych na kwalifikowanego prawnika. Ponadto w § 27 pkt 4 RPRM ujęto zasady i tryb ponoszenia opłat i kosztów postępowania, co tylko może przesądzać o przewidzianej konstrukcji prawnej dla odpowiedniego stosowania kosztów procesu w sprawach dyscyplinarnych.

Zwracając uwagę na powyższe, wynika zatem *explicite*, iż należy pośilkować się k.p.k. z odpowiednim jego przełożeniem znaczeniowym. Sąd lekarski jest upoważniony do modyfikacji treści przepisów prawnych k.p.k. w celu ich dostosowania do specyfikacji postępowania dyscyplinarnego⁶⁹. W art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. można znaleźć, iż w skład kosztów procesu wchodzi uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego pełnomocnika. Przez koszty, o których mowa w art. 626 § 2 k.p.k., rozumie się całość kosztów procesu, w tym zarówno koszty sądowe (w tym opłaty), które należą się Skarbowi Państwa (tutaj: izbie lekarskiej), jak i uzasadnione wydatki przysługujące stronie oraz przyznawane pełnomocnikowi z wyboru wynagrodzenie za świadczoną pomoc prawną⁷⁰. Artykuł 115 ULek stanowi przy tym, że izby lekarskie otrzymują z budżetu państwa środki finansowe na pokrycie kosztów czynności administracyjnych, a wśród nich na prowadzenie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy. Oznacza to, że budżet sądów lekarskich powinien zabezpieczyć koszty postępowań

68 W. Kozielowicz, *op. cit.*, s. 456.

69 *Ibidem*.

70 Por. K. Postulski, *Orzekanie o kosztach sądowych w postępowaniu karnym wykonawczym*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 10, s. 104.

dyscyplinarnych⁷¹. Taka konstrukcja przepisów prawnych stanowi swoistą dyrektywę postępowania w przypadkach, gdzie koszty postępowania dyscyplinarnych zostały pominięte milczeniem⁷². Trzeba pamiętać, że o ile w procesie karnym składowe kosztów procesu wyrażone są w przepisie, o tyle w ULEk analogicznego katalogu brak. Niemniej nie mamy tutaj do czynienia z analogią w prawie, lecz z odpowiednim zastosowaniem przepisów prawnych w przypadku spraw nią nieuregulowanych.

W postępowaniu przed sądami powszechnymi czymś normalnym wydaje się fakt, że obok wymierzonej kary osoba prawomocnie skazana może być również obciążona kosztami postępowania/procesu. Co prawda w wyroku SN z 17 maja 2018 r., SDI 6/2018, LEX nr 264104, wyraźnie zaakcentowano, że postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy jest postępowaniem o mniejszym stopniu sformalizowania niż postępowanie karne, niemniej postępowanie to opiera się na odpowiednim zastosowaniu przepisów prawnych k.k. i k.p.k. Można zatem zaryzykować stwierdzenie, że sądy lekarskie działają jak sądy powszechne (wydziały karne), bo odpowiednio na podstawie m.in. przepisów k.p.k. i k.k.⁷³

6.

Sąd lekarski uznał się nieodpowiednim organem do rozstrzygania spraw majątkowych. Stanowisko sądu nie zasługuje na aprobatę. Odwołując się do powyższego, postawiono hipotezę o posługiwaniu się przez sądy lekarskie terminami kosztów procesu przy orzekaniu z zakresu spraw majątkowych oraz że przy orzekaniu o kosztach postępowania można stosować „podwójne odesłanie”⁷⁴.

Potwierdzeniem na powyżej przedstawioną argumentację są oczywiście zasadne nieopublikowane orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego:

⁷¹ M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1044.

⁷² *Ibidem*.

⁷³ Art. 112 ULEk.

⁷⁴ Por. ust. 3.

Rep. 64/WS/18 z 30 sierpnia 2018 r., Rep. 147/WS/18 z 25 października 2018 r., przyznające słuszność łączenia regulacji prawnych występujących w dziale XIV k.p.k. – Koszty procesu z kosztami postępowania w sprawach lekarskich. W prawomocnym orzeczeniu Rep. 64/WS/18 z 30 sierpnia 2018 r. stwierdzono, że koszty procesu związane z ustanowieniem pełnomocnika nawiązują do kosztów postępowania przed Okręgowym Sądem Lekarskim w Bydgoszczy. Przedstawiona tutaj linia orzecznicza uprawnia do wnioskowania, że tego typu koszty procesu zaliczają się do kosztów postępowania. Skoro prawodawca założył, że ULek jest w pewnym sensie aktem prawnym o charakterze bazowym, to trudno wymagać, by została sformułowana w sposób bardzo szczegółowy. W celu uszczegółowienia ULek wprowadzono właśnie przepisy odsyłające⁷⁵. Nieracjonalne i niezrozumiałe byłoby całościowe powtórzenie przepisów prawnych k.p.k. bezpośrednio w ULek⁷⁶. Między innymi z tego powodu prawodawca nakazał odpowiednie stosowanie procedur z prawa karnego. Oznacza to, że jeśli nie uregulowano danej kwestii, to konieczne będzie sięgnięcie do odpowiednich rozwiązań przewidzianych w k.p.k.⁷⁷ W postępowaniu karnym obowiązują przepisy prawne, w których myśl wszelkie wydatki wykląda tymczasowo Skarb Państwa, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej (art. 619 § 1 k.p.k.), oraz od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego sąd zasądza koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego (art. 627 k.p.k.)⁷⁸. Tym samym ostateczny wynik w przedmiocie kosztów zależy od prawomocnego rozstrzygnięcia postępowania dyscyplinarnego⁷⁹.

Przekładając powyższe na grunt prowadzonych rozważań, należy zauważyć, że w k.p.k. uregulowano kwestię zwrotów kosztów stawek za zastępstwo kwalifikowanych prawników (adwokatów, radców prawnych) dla strony postępowania. Artykuł 57 ust. 2 ULek stanowi wprost, że pokrzywdzony jest uprawniony do wyznaczenia swojego pełnomocnika z wyboru,

75 Por. M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1059.

76 Zob. § 156 ust. 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”.

77 M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1059.

78 *Ibidem*.

79 *Ibidem*.

którego obowiązki w niniejszym postępowaniu może pełnić także lekarz. Zastosowanie w odpowiedni sposób przepisów prawnych k.p.k. o kosztach zastępstwa procesowego ma swoje przełożenie także do lekarzy. Jeżeli mowa o kwestiach dotyczących pełnomocnictwa, to nie można stracić z pola widzenia art. 89 k.p.k., który odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów obowiązujących w postępowaniu cywilnym⁸⁰. Mając powyższe na uwadze, wypada stwierdzić, że prawodawca celowo zaniechał użycia sformułowania, które bezpośrednio odsyłałoby do stosowania przepisów k.p.c. Różnica wynikająca z zastosowania przepisów prawnych obowiązujących w postępowaniu cywilnym świadczy o możliwości zastosowania przez interpretatora także innych ustaw aniżeli li tylko k.p.c. W postępowaniu cywilnym między innymi obok przepisów k.p.c. często stosuje się także przepisy prawne Kodeksu cywilnego⁸¹. Dlatego w przypadku zastępstwa procesowego pełnionego przez lekarza można szacować stawki na podstawie umowy-zlecenia (art. 734 § 1 k.c. i art. 735 k.c.), jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia. Gdy brakuje obowiązującej taryfy, to należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy (tj. zgodnie ze stawkami norm przepisanych, a dotyczących kwalifikowanych prawników), chyba że strony umówiły się na wysokość wynagrodzenia. Wreszcie

80 Wprawdzie nie powinno się odsyłać do przepisów już zawierających odesłania, o których mowa w § 157 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, jednak praktyka ustawodawcza nakazuje ten zapis traktować jako pewnego rodzaju postulat określający standardy do tworzenia aktów prawnych. Jak się okazuje, ustawodawca mimo regulacji w tym zakresie nie wykluczył w sposób całkowity możliwości zastosowania podwójnego odesłania, w aktach prawnych dotyczących wszystkich postępowań dyscyplinarnych odsyła się bowiem do odpowiedniego stosowania przepisów prawnych k.p.k., w zakresie przewidzianym przez niego, a w nim nie wyłącza się zastosowania art. 89 k.p.k. Poza tym w mojej ocenie opisywane rozporządzenie ma charakter wyjaśniający rozumowanie prawodawcy i może być wiążące tylko dla niego podczas legislacji. Ustawodawca, mając wiedzę o standardach tejże legislacji, sprzeniewierza się im, dając tym samym interpretatorowi możliwość do zastosowania podwójnego odwołania. Jest to zabieg słuszny, chociaż mogłoby się wydawać, że kontrowersyjny. W sprawach z zakresu postępowań dyscyplinarnych niewątpliwie wzmacnia on gwarancje proceduralne.

81 Ustawa – Kodeks cywilny z 23 kwietnia 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740, z późn. zm.) – dalej: k.c.

stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c. przegrywający sprawę jest obowiązany zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie za zastępcę procesowego strony, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i niezbędne wydatki jednego adwokata, radcy prawnego, adekwatnie w tym także lekarza (art. 98 § 3 k.p.c.). Wynagrodzenie to regulują odrębne przepisy (art. 98 § 4 k.p.c.)⁸². Poza nawiasem postępowanie cywilne w zakresie pełnomocnictwa bezspornie ustala sprawy majątkowe pomiędzy stronami. Sądy lekarskie działają również na tych regulach.

Nigdzie w przepisach prawa polskiego nie znajdziemy takiego, który zakazywałby sądom lekarskim orzekania o kosztach zastępstwa dla pokrzywdzonego. Mając w polu widzenia zasady *nullum crimen sine lege* oraz *nulla poena sine lege*, trzeba przyznać, że zasądzanie kosztów postępowania jest zgodne z duchem prawa, a przede wszystkim art. 32 i art. 45 Konstytucji RP. Obiektywnie wskazać należy, że brakuje także przepisów nakazujących wprost orzekanie o kosztach. Gdyby istniały taka paremia czy zwyczaj prawodawczy nakazujący rozumienie przepisów tylko wprost, to z pewnością obecnie nie moglibyśmy mieć do czynienia z odpowiednim stosowaniem przepisów prawa. Aktualnie przewidziane rozwiązania legislacyjne nie miałyby racji bytu.

7.

Sposób finansowania sądów lekarskich w żaden sposób nie oddziałuje na niemożność zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego od osoby ukaranej. Z tego powodu postawiono hipotezę, że charakterystyka finansowania sądów lekarskich wcale nie musi oznaczać braku możliwości ponoszenia kosztów funkcjonowania sądownictwa w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej⁸³.

⁸² Zob. postanowienie SN z 17 października 2011 r. w sprawie I UZ 33/11, OSNP 2012/21–22/274.

⁸³ M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1043.

Studiując orzeczenie sądu lekarskiego, zauważamy, że osoba ukarana została obciążona karą pieniężną na rzecz fundacji⁸⁴. W FLL można byłoby przewidzieć przepis zabezpieczający interesy osób pokrzywdzonych, a polegający na zwrocie kosztów za pełnomocnika z wyboru (np. § FLL pokrywa koszty zastępstwa procesowego na rzecz pokrzywdzonego w zakresie przewidzianym w orzeczeniu sądu lekarskiego). Niemniej obecnie wymaga to zmian statutowych. Lekarze zasiadający w FLL mogliby pomagać w pozyskiwaniu kosztów procesu/postępowania dla ułatwienia funkcjonowania sądów lekarskich, gdzie również rolę sędziów pełnią lekarze (lekarze lekarzom).

Konieczność wyłożenia kosztów zastępstwa procesowego ze świadomością, że kategorycznie nie będą one podlegały zwrotowi, może skutecznie zniechęcić pokrzywdzonego do skorzystania z profesjonalnej pomocy prawnej z wyboru⁸⁵. Stawiając na szali sprawiedliwość, nie może być tak, aby osoba chcąca dochodzić swoich praw najpierw musiała przekalkulować, jaki jest bilans korzyści wynikający z wszczęcia postępowania i strat w stosunku do ewentualnie poniesionych kosztów⁸⁶.

Orzeczenie uznające lekarza za winnego popełnienia deliktu dyscyplinarnego, niezależnie od zasądzonych kosztów, stanowi doskonały materiał wyjściowy do dochodzenia roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie. Jednak brak orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego uniemożliwia pokrzywdzonemu dochodzenie przyszełego odszkodowania w zakresie wydatków poniesionych za pełnomocnika z wyboru. Natomiast zasądzenie od ukaranego tych kosztów otwiera pokrzywdzonemu tę drogę⁸⁷. Nieumiejętne odpowiednie stosowanie przepisów prawnych

84 Zob. Fundacja Lekarze Lekarzom, KRS 0000409693, utworzona przez Naczelną Izbę Lekarską na mocy uchwały Naczelnej Rady Lekarskiej nr 34/10/VI z 3 września 2010 r. aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza Aldonę Czamarską w kancelarii notarialnej w Warszawie, ul. Konduktorska 4/29, 9 września 2010 r., rep. A nr 1689/2010, <http://fl.org.pl/o-fundacji/statut-fundacji/> [dostęp: 9 grudnia 2020 r.], dalej: FLL.

85 Por. A. Bodnar, wniosek z 22 października 2018 r. w sprawie II.511.573.2018 II.511.573.2018.MH Rzecznika Praw Obywatelskich, www.rpo.gov.pl, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wniosek%20do%20TK%20w%20sprawie%20koszt%C3%B3w%20obrony%20przy%20apelacji%20na%20korzy%C5%9Bc%20od%20wymiaru%20kary%20.pdf> [dostęp: 8 grudnia 2020 r.].

86 Por. A. Bodnar, *op. cit.*

87 Patrz ust. 3.

zmniejsza gwarancje procesowe pokrzywdzonego i niepotrzebnie naraża go na dodatkowe koszty⁸⁸.

8.

Rodzic obawy może okoliczność, w której sąd lekarski dostrzega i troszczy się tylko o losy przyszłych osób prawomocnie ukaranych, podnosząc w swoim orzeczeniu, że nie zgadza się z przepisami prawa o obciążeniu ich kosztami postępowania/procesu, albowiem takie konsekwencje mogłyby (zdaniem sądu) oznaczać większą dolegliwość dla winnego. Hipoteza zakłada więc, że zaprezentowane stanowisko sądu lekarskiego narusza podstawowe zasady przewidziane w Konstytucji RP.

Zaprezentowane przez sąd lekarski stanowisko prowadziłyby do zachwiania równowagi w procesie. W postępowaniu przed sądami lekarskimi przewidziano możliwość wyznaczenia tylko obrońcy (art. 58 ust. 4 i 5 ULEK), natomiast pełnomocnika już nie (art. 57 ULEK). Obwinionemu mimo jego nabytej wiedzy specjalistycznej dodatkowo przyznawano by możliwość wyznaczenia obrońcy z urzędu, a pokrzywdzony nawet nie mógłby odzyskać utraconych kosztów zastępstwa procesowego (kosztów postępowania/procesu). Tego typu tok rozumowania w sposób oczywisty zmierza do obrazu art. 32 i 45 ust. 1 Konstytucji RP⁸⁹. Obciążanie pokrzywdzonego kosztami postępowania/procesu nie znajduje żadnego usprawiedliwienia i jest sprzeczne z duchem prawa. Wobec tak przedstawionej argumentacji trzeba przyznać, że przepisy prawne art. 627 i 616 § 1 pkt 2 k.p.k. mają szczególne zastosowanie poprzez ich uwzględnienie z odpowiednimi modyfikacjami⁹⁰.

Niestety trójwymiarowość konstrukcji odpowiedniego stosowania przysparza niejednokrotnie poważnych trudności ze znalezieniem lub zrekonstruowaniem właściwej normy prawnej⁹¹. Widać to chociażby

⁸⁸ Por. wcześniejsze ustępy.

⁸⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. nr 78, poz. 483).

⁹⁰ J. Nowacki, *op. cit.*, s. 370–371.

⁹¹ M. Klejnowska, *op. cit.*, s. 1106.

na przykładzie analizowanych orzeczeń z zakresu kosztów procesu/postępowania.

9.

Przykładem dla postępowań przed sądami lekarskimi mogą okazać się sądy dyscyplinarne orzekające w zakresie przewinień radców prawnych. Konstrukcja procedury tych postępowań nie różni się w zasadzie istotnie, jeśli chodzi o kwestię zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pokrzywdzonego. Postępowania dyscyplinarne adwokatów i radców prawnych są zbliżone do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy. Co prawda kształtujące je regulacje prawne ujawniają niewielkie różnice (w prawie o adwokaturze oraz w ustawie o radcach prawnych zawarte są odrębne artykuły poświęcone kosztom), niemniej w kwestiach nieuregulowanych nieważne z jakim postępowaniem mielibyśmy do czynienia, widać jedną bardzo ważną cechę wspólną – odpowiednie zastosowanie przepisów prawnych.

Słusznie postąpił okręgowy sąd dyscyplinarny⁹² działający przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Rzeszowie, na kanwie sprawy OSD 5/17⁹³, przyznając pełnomocnikowi pokrzywdzonego reprezentującego go z urzędu koszty zastępstwa procesowego. Teoretycznie można w sposób analogiczny wnioskować, że podobnie kształtować mogłaby się linia orzecznicza co do postanowień w sprawie zwrotu kosztów dla pokrzywdzonego za pełnomocnika z wyboru w sprawach przed sądami lekarskimi.

Za powyższym przemawia to, iż trudno wskazać racje dla wykładni odpowiedniego stosowania art. 95n pkt 1 UAdw czy art. 74¹ URad

⁹² Okręgowy sąd dyscyplinarny lub Wyższy Sąd Dyscyplinarny – dalej: sąd dyscyplinarny.

⁹³ Zob. postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z 30 maja 2017 r. w sprawie OSD 5/17, [w:] <https://www.oirp.rzeszow.pl/radcowie/odpowiedzialnosc-dyscyplinarna> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; por. postanowienie SN z 23 lipca 2019 r., w sprawie I DSI 1/19, LEX nr 2730220, [w:] <https://sip.lex.pl/#/jurisprudence/522823916> [dostęp: 14 lutego 2021 r.].

w kontekście niemożności wykorzystania przepisów prawnych k.p.k. w jakimkolwiek zakresie⁹⁴. Podobnie jest zresztą przed sądami lekarskimi (por. art. 112 ULek). Niemniej trzeba pamiętać, że o ile w procesie karnym składowe kosztów procesu wyrażone są w przepisie, o tyle w ULek analogicznego katalogu brak. Nie mamy jednak tutaj do czynienia z analogią w prawie, lecz z odpowiednim zastosowaniem przepisów prawnych w przypadku spraw nią nieuregulowanych. Kwestia odpowiedniego stosowania jasno wskazanego aktu prawnego w obydwu przypadkach nie ulega wątpliwości.

W postępowaniach dyscyplinarnych dla radców prawnych „odpowiedniość” rozumiana będzie jako proces przełożenia obowiązującego brzmienia przepisu lub przepisów prawnych k.p.k., które umożliwiają ich stosowanie (poprzez interpretację lub wykładnię), w stosunku do URad (oczywiście w przypadku spraw nią nieuregulowanych⁹⁵).

Odpowiednie stosowanie przepisów prawnych nie może polegać na wybiórczości i dowolności w zastosowaniu⁹⁶. W praktyce orzeczniczej sądów dyscyplinarnych dla radców prawnych nie wyklucza się całkowicie możliwości przyznania kosztów zastępstwa procesowego. A skoro tak, to również w postępowaniu przed sądami lekarskimi zwrot kosztów za pełnomocnika z wyboru powinien zostać przewidziany. Jasne jest to, iż brak regulacji prawnych w tym zakresie upoważnia do sięgnięcia po mechanizmy, które intencjonalnie zostały przewidziane przez prawodawcę w art. 112 pkt 1 ULek.

⁹⁴ Zob. wyrok SN z 13 stycznia 2017 r., w sprawie SDI 42/16, OSNKW 2017, nr 4, poz. 24, [w:] <https://sip.lex.pl/#/jurisprudence/522288581> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; W. Kozielewicz: *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Biblioteka Sądowa, Warszawa 2016, s. 119–120; jak się wydaje także: postanowienie SN z 10 maja 2012 r. w sprawie VI KZ 5/12; odmiennie: K. Dudka: *Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych uregulowanych w prawie o adwokaturze oraz ustawie o radcach prawnych*, „Prawo w Działaniu” 2014/18, s. 54–55; P. Czarnecki, *Odpowiednie stosowanie kodeksu postępowania karnego w przepisach dyscyplinarnych adwokatów i radców prawnych*, [w:] *Obrońca i pełnomocnik w procesie karnym po 1 lipca 2015 r. Przewodnik po zmianach*, red. P. Wiliński, Lex 2015; postanowienie SN z 15 listopada 2012 r. w sprawie VI KZ 14/12, LEX nr 1228526.

⁹⁵ Art. 74¹ pkt 1 URad.

⁹⁶ Zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 16 marca 2018 r. w sprawie WO 1/18, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-1-18/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.].

Niemniej częściowej pochwały także wymaga nieco odmienne stanowisko sądu dyscyplinarnego⁹⁷ dla radców prawnych, które głosi zgodnie z § 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie⁹⁸, wydanym na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 UAdw, że opłaty za czynności adwokackie przysługują za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości. Wyjaśniono dalej, że art. 175 ust. 1 Konstytucji RP definiuje z kolei pojęcie wymiaru sprawiedliwości: „Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe”. Nie bez znaczenia jest tutaj art. 1 § 1 prawo o ustroju sądów powszechnych⁹⁹, w którym mowa o sądach powszechnych jako rejonowych, okręgowych oraz apelacyjnych. Zatem zdaniem sądu w konstytucyjnym pojęciu wymiaru sprawiedliwości nie mieszczą się zatem sądy dyscyplinarne¹⁰⁰.

Problem w tym, iż w przyjętej linii orzeczniczej w ogóle nie bierze się pod rozstrzygnięcie argumentacji rozważającej zastosowanie przepisów prawnych z k.c.¹⁰¹ Takie rozumienie definicji prawniczej pozwala na postrzeganie organu wymiaru sprawiedliwości także odpowiednio w kontekście organu sądu dyscyplinarnego. Tak czy inaczej w mojej ocenie z pewnością nie można zabronić zasądzenia na rzecz pokrzywdzonego zwrotu kosztów na podstawie wykazanego przed sądem dyscyplinarnym

97 Por. odpowiednio cały akapit ust. 6 z ust. 9 i zwróć uwagę na przypis nr 80.

98 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z 22 października 2015 r. (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) – dalej: ROpA.

99 Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 27 lipca 2001 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, z późn. zm.).

100 Zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 1 lutego 2018 r. w sprawie WO 170/17, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-170-17/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 15 stycznia 2020 r. w sprawie WO 152/18, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-152-18-2/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; zob. I. Adamczak, *Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w sprawach dyscyplinarnych w Służbie Celnej*, [w:] *Szkoła Policji w Pile. Odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych. VII seminarium prawnicze z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych”*, red. P. Józwiak, W. Kozielewicz, K. Opaliński, „Biblioteka Kwartalnika Prawno-Kryminalistycznego” nr 7, Piła 2017, s. 7–8.

101 W tychże sprawach mają przecież szczególne zastosowanie przepisy postępowania cywilnego, o czym wspomniano już na wcześniejszym etapie (patrz odpowiednio w ust. 6 niniejszego opracowania).

rachunku określającego rzeczywiste wydatki, jakie ten poniósł, by zaspokoić swoje prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika z wyboru. Karygodne byłoby dowolne i niezgodne z normami orzekanie w sprawie kosztów postępowania przed sądami dyscyplinarnymi¹⁰². Wobec czego oczywiście nieuprawnione jest przyjęcie zasadności dla owej argumentacji, w której przyznawanie kosztów zastępstwa procesowego należy się tylko w przypadku pełnomocnika z urzędu, a z wyboru już nie¹⁰³. W tego typu okolicznościach orzekanie byłoby niezgodne z duchem prawa, a także z przyjętymi zwyczajami i zasadami oraz fundamentami, na jakich oparte jest prawo.

Na aprobatę natomiast zasługują działania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, który w orzeczeniu z 9 kwietnia 2019 r. postanowił zasądzić na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z 627 k.p.k. oraz § 11 ust. 2 pkt 4 ROpA i w związku z art. 74¹ URad od obwinionej na rzecz pokrzywdzonego zwrot kwoty za udział pełnomocnika z wyboru¹⁰⁴.

W tym kontekście trzeba mieć na względzie, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego jakkolwiek dotyczącym sędziów wniosek o zwrot uzasadnionych kosztów zastępstwa adwokackiego uznawano za zasadny – tak w postanowieniu SN z 27 sierpnia 2014 r. w sprawie SNO 16/14, w postanowieniu SN z 16 września 2008 r. w sprawie SNO 29/08. Brak w URad unormowania odwołującego się do kosztów obrońcy obwinionego, w tym jego stawiennictwa, czy także kosztów stawiennictwa świadków, które nie mieszczą się w zakresie pojęciowym zryczałtowanych kosztów, nie przesądza o bezpodstawności ponoszenia ich przez właściwą okręgową izbę radców prawnych. Gdy takie uregulowania w ustawie nie występują, konieczne jest odpowiednie stosowanie art. 632 pkt 2 k.p.k.¹⁰⁵ Artykuł 706 ust. 2 URad nie reguluje w pełni

¹⁰² Zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 16 marca 2018 r.

¹⁰³ Por. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 20 stycznia 2020 r. w sprawie WO 127/18, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-127-18-2/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.].

¹⁰⁴ Orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 9 kwietnia 2019 r. w sprawie WO 19/19, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wp-content/uploads/2020/01/wo-19.19.docx.pdf> [dostęp: 14 lutego 2021 r.].

¹⁰⁵ Zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 15 lutego 2019 r. w sprawie WO 156/18, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-156-18/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.].

problematyki kosztów postępowania dyscyplinarnego, wobec czego zgodnie z art. 74¹ pkt 1 URad w sprawach nieuregulowanych w ustawie odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy k.p.k.¹⁰⁶

Nie sposób nie zgodzić się z twierdzeniami Kappesa, że

ustalenie stawek na zbyt niskim poziomie oznacza, że ciężar finansowy dochodzenia swoich uzasadnionych roszczeń ponosić więc musi przede wszystkim sama strona, a nie jej przeciwnik procesowy. To z kolei może powodować rezygnację z dochodzenia swoich praw. [...] Postawienie strony procesu w sytuacji niepewności co do uzyskania zwrotu kosztów procesu stwarza rzeczywiste zagrożenie dla korzystania przez stronę z konstytucyjnego prawa do sądu¹⁰⁷.

Natomiast w przypadku reprezentacji z wyboru wynagrodzenie pobierane pod stawki taryfowe przez profesjonalnych pełnomocników jako pozostawione swobodnej woli stron umowy w praktyce jest znacznie wyższe relatywnie do koniecznego nakładu pracy. Jednak w przypadku wygrania procesu tego wynagrodzenia nie zwraca się stronie zwycięskiej, a co istotne przekłada się to jednoznacznie na nieuzasadnione zwiększenie jej kosztów procesu¹⁰⁸.

10.

Przyznawanie zwrotu kosztów pokrzywdzonym za pomoc w sprawie udzielaną przez pełnomocnika z wyboru mogłoby niewątpliwie

¹⁰⁶ Zob. postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 28 maja 2019 r. w sprawie WO 50/19, [w:] <http://wsd.kirp.pl/wo-50-19/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; por. wyrok SN z 23 września 2016 r., w sprawie SDI 44/16, [w:] <http://wsd.kirp.pl/sdi-44-16/> [dostęp: 14 lutego 2021 r.]; por. B. Janusz-Pohl, *Wpływ ustawy karnoprocesowej na model postępowania dyscyplinarnego w Policji*, [w:] *Szkola Policji w Pile. Węzłowe problemy prawa dyscyplinarnego w służbach mundurowych. II seminarium z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych”*, red P. Józwiak., K. Opaliński, „Biblioteczka Kwartalnika Prawno-Kryminalnego” 2012, nr 2, s. 45.

¹⁰⁷ Zob. A. Kappes, *Uwagi o nowym rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności adwokackie*, „Palestra” 2002, nr 11–12, s. 63.

¹⁰⁸ Por. M. Dąbrowski, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r.*, I PZP 6/10, Prz. Sejm. 2012, nr 3, s. 233.

zmotywować osoby pokrzywdzone do większego zaangażowania w dochodzeniu swoich praw. Rozpowszechnianie proponowanej praktyki orzeczniczej z pewnością uskuteczni zasądzenie zwrotu kosztów na rzecz tych osób, które uświadomione możliwością odzyskania chociażby w części poniesionych kosztów niejednokrotnie sięgną po reprezentanta procesowego z wyboru. Co prawda pokrzywdzony nie ponosi innych kosztów (np. wydanych opinii przez biegłych) poza kosztami ustanowienia pełnomocnika, natomiast może uzyskać dowód potwierdzający naruszenie zasad wykonywania zawodu przez lekarza, jednak przed sądami powszechnymi (wydziały karne) obowiązuje ta sama zasada.

Niniejsze opracowanie miało na celu ustalić definicję oraz uwypuklić zasady odpowiedniego stosowania przepisów prawnych z wybranych orzeczeń sądów lekarskich i sądów dyscyplinarnych w procesie, a co za tym idzie także wzmocnić gwarancje proceduralne dla pokrzywdzonego. Z analizy opracowywanego w niniejszej pracy orzecznictwa niemal jednoznacznie wynika, że polskie sądy dyscyplinarne i sądy lekarskie nie do końca radzą sobie z odpowiednim przełożeniem przepisów prawnych na grunt prowadzonego procesu. Analiza wspólnych elementów z poszczególnych postępowań w zakresie odpowiedzialności zawodowej wskazuje, że koszty co do zasady w wypadku ukarania powinien ponosić obwiniony/ukarany, tymczasowo zaś wykląda je organ, przed którym toczy się postępowanie dyscyplinarne¹⁰⁹. Do takiego myślenia nakłania wykaz wspólnych celów dla odpowiedzialności zawodowej lekarzy, radców prawnych, adwokatów, gdzie strona przegrywająca powinna ponieść koszty procesu.

Funkcjonalność aktów prawnych, na których oparto postępowania dyscyplinarne, powoduje to, że w celu poszanowania procedur należy korzystać odpowiednio z przepisów prawnych k.p.k. Brak uregulowanej definicji legalnej kosztów dla omawianych postępowań tylko utwierdza w tej kwestii. Przeprowadzona wykładnia przepisów prawnych w zestawieniu z treścią analizowanego w niniejszej pracy orzecznictwa stanowi jasne potwierdzenie dla tej tezy. Ustalono, że poprzez koszty postępowania rozumie się koszty związane z działaniami podejmowanymi przez organ dla osiągnięcia jakiegoś celu. Trzeba zauważyć, że analizowane tutaj

109 P. Czarnecki, *Postępowanie dyscyplinarne...*

orzeczenia odnoszą się do kosztów procesu, czyli do stosowania przepisów prawnych drugiego stopnia. Odpowiednie przełożenie przepisów prawnych dopuszcza możliwość „podwójnego” odwołania w celu wzmocnienia gwarancji proceduralnych procesu. Stosowanie odsyłających przepisów prawnych co prawda wymaga wielkiej wnikliwości, ale ostatecznie wyniki potwierdziły, że w przedmiocie kosztów postępowania/procesu ustawodawca zadbał o gwarancje procesowe osób pokrzywdzonych.

Bibliografia

Literatura

- Adamczak I., *Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w sprawach dyscyplinarnych w Służbie Celnej*, [w:] Szkoła Policji w Pile. *Odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych. VII seminarium prawnicze z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych”*, red. P. Józwiak, W. Kozielowic, K. Opaliński, „Biblioteka Kwartalnika Prawno-Kryminalistycznego” nr 7, Piła 2017.
- Biblioteka Gazety Wyborczej, Słownik Języka Polskiego. Poc-Rzy*, red. M. Bańko i in., Warszawa 2007, t. 4.
- Błachnio-Parzych A., *Przepisy odsyłające systemowo (Wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo” 2003, z. 1.
- Brożek B., *Rationality and discourse. Towards a normative model of applying law*, Warszawa 2007.
- Czarnecki P., *Odpowiednie stosowanie kodeksu postępowania karnego w przepisach dyscyplinarnych adwokatów i radców prawnych*, [w:] *Obrońca i pełnomocnik w procesie karnym po 1 lipca 2015 r. Przewodnik po zmianach*, red. P. Wiliński, LEX 2015.
- Czarnecki P., *Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Warszawa 2013, wyd. 1, Legalis (wersja elektroniczna).
- Dąbrowski M., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10, Prz. Sejm. 2012, nr 3.*
- Dudka K., *Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych uregulowanych w prawie o adwokaturze oraz ustawie o radcach prawnych*, „Prawo w Działaniu” 2014/18.
- Dudka K. [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka i in., wyd. 2, Warszawa 2020.
- Dudka K., *Zasady i zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej notariuszy. Zasady ponoszenia kosztów postępowania dyscyplinarnego notariuszy na tle regulacji dotyczących innych zawodów prawniczych*, raport IWS, Warszawa 2015.

- Giętkowski R., *Stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec funkcjonariuszy służb umundurowanych*, [w:] Szkoła Policji w Pile. Odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych. VII seminarium prawnicze z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna służb mundurowych”, red. P. Józwiak, W. Kozielewicz, K. Opaliński, Piła 2018.
- Gregorowicz J., *Definicje w prawie i w nauce prawa*, Łódź 1962.
- Gudowski J., *Kodeks postępowania karnego. Orzecznictwo, Piśmiennictwo*, t. 1, Warszawa 2020.
- Hauser M., *Przepisy odsyłające. Zagadnienia ogólne*, „Przegląd Legislacyjny” 2003, z. 4.
- Hotel M., Rychlewska A., *Analogia jako metoda prawnicza*, „Kwartalnik Prawo–Społeczeństwo–Ekonomia” 2015, z. 2.
- Janusz-Pohl B., *Analogia legis na gruncie ustawy o Policji – Zagadnienia wybrane*, [w:] Szkoła Policji w Pile. Odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych. VII seminarium prawnicze z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna służb mundurowych”, red. P. Józwiak, W. Kozielewicz, K. Opaliński, Piła 2018.
- Janusz-Pohl B., *Wpływ ustawy karnoprocesowej na model postępowania dyscyplinarnego w Policji*, [w:] Szkoła Policji w Pile. Węzłowe problemy prawa dyscyplinarnego w służbach mundurowych. II seminarium z cyklu „Odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych”, red. P. Józwiak, K. Opaliński, „Biblioteczka Kwartalnika Prawno-Kryminalnego”, nr 2, Piła 2012.
- Kappes A., *Uwagi o nowym rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności adwokackie*, „Palestra” 2002, t. 46, nr 11–12.
- Kaufmann A., *Analogie und Natur der Sache*, Karlsruhe 1965.
- Klejnowska M., *Koszty procesu w sprawach karnych*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, red. J. Skorupka, t. 8, cz. 4, Warszawa 2019.
- Kozielewicz W., *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Biblioteka Sądowa, Warszawa 2016.
- Kozielewicz W., *Stosowanie prawa karnego materialnego i procesowego w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach sędziów (zarys problematyki)*, [w:] *W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona*

- pamięci Profesora Andrzeja Wąska, red. L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Z. Hołda, Lublin 2005.
- Nowacki J., *Analogia legis*, Warszawa 1966.
- Nowacki J., *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa*, „Państwo i Prawo” 1964, z. 3.
- Opalek K., Wróblewski J., *Zagadnienia teorii prawa*, Warszawa 1969.
- Piechowiak M., *W poszukiwaniu aksjologicznych podstaw prawa. Arthura Kaufmanna teorie sprawiedliwości*, Warszawa, Poznań 1992.
- Postulski K., *Orzekanie o kosztach sądowych w postępowaniu karnym wykonawczym*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 10.
- Sobieralski K., *Glosa do nieprawomocnego postanowienia Rep. 66/WS/20 Naczelnego Sądu Lekarskiego z 18.09.2020 r.*, „Studia z zakresu nauk prawnoustrojowych. Miscellanea” 2020, t. 10.
- Wróblewski J., *Przepisy odsyłające*, ZNUŁ Nauki Humanistyczne, seria I, Łódź 1964.
- Zieliński A., Flaga-Gieruszyńska K., *KPC. Komentarz*, wyd. 10, Warszawa 2019.

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z 22 października 2015 r. (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).
- Ustawa – Kodeks cywilny z 23 kwietnia 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740, z późn. zm.).
- Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego z 17 listopada 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575, z późn. zm.).
- Ustawa o radcach prawnych z 6 lipca 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 75, z późn. zm.).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. nr 78, poz. 483).
- Ustawa – Kodeks postępowania karnego z 6 czerwca 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 30, z późn. zm.).
- Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 27 lipca 2001 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, z późn. zm.).
- Ustawa o izbach lekarskich z 2 grudnia 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 965).

- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 2002 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”.
- Ustawa – Prawo o adwokaturze z 26 maja 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1651, z późn. zm.).

Judykatura

- Orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego z 25 października 2018 r. w sprawie Rep. 147/WS/18 (niepubl.).
- Orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w Bydgoszczy z 31 czerwca 2019 r. w sprawie Wu/1/2019 (niepubl.).
- Orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 9 kwietnia 2019 r. w sprawie WO 19/19.
- Postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z 30 maja 2017 r. w sprawie OSD 5/17.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 16 marca 2018 r. w sprawie WO 1/18.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 1 lutego 2018 r. w sprawie WO 170/17.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 15 stycznia 2020 r. w sprawie WO 152/18.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 16 marca 2018 r. w sprawie WO 1/18.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 20 stycznia 2020 r. w sprawie WO 127/18.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 15 lutego 2019 r. w sprawie WO 156/18.
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 28 maja 2019 r. w sprawie WO 50/19.
- Orzeczenie SN z 10 kwietnia 1935 r., C.l. 1814/34, OSP 1936, poz. 49.
- Wyrok TK z 13 kwietnia 1999 r., K 36/98, OTK 1999, nr 3, poz. 40.
- Uchwała SN z 30 stycznia 2001 r. w sprawie I KZP/50/00, OSNKW 2001/3–4/16.
- Uchwała SN z 30 września 2003 r. w sprawie I KZP 23/03, OSP 2003, nr 12, poz. 40.

- Uchwała SN z 28 września 2006 r. w sprawie I KZP 08/06, OSNKW 2006, nr 10, poz. 87.
- Postanowienie SN z 17 października 2011 r. w sprawie I UZ 33/11, OSNP 2012/21–22/274.
- Postanowienie SN z 15 listopada 2012 r. w sprawie VI KZ 14/12, LEX nr 1228526.
- Wyrok SN z 23 września 2016 r. w sprawie SDI 44/16.
- Wyrok SN z 13 stycznia 2017 r., SDI 42/16, OSNKW 2017, nr 4, poz. 24.
- Wyrok SN z 13 lutego 2017 r. w sprawie SDI 42/16, OSNKW 2017/4/24.
- Orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego z 30 sierpnia 2018 r. w sprawie Rep. 64/WS/18 (niepubl.).
- Postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 28 maja 2019 r. w sprawie WO 50/19.
- Postanowienie SN z 23 lipca 2019 r., I DSI 1/19, LEX nr 2730220.
- Postanowienie Naczelnego Sądu Lekarskiego z 10 października 2019 r. w sprawie Rep. 159/WS/19 (niepubl.).
- Wyrok NSA z 23 czerwca 2020 r. w sprawie II OSK 3778/19, LEX nr 3039245.
- Postanowienie Naczelnego Sądu Lekarskiego z 18 września 2020 r. w sprawie Rep. 66/WS/20 (niepubl.).

Inne

- Bodnar A., wniosek z 22 października 2018 r. w sprawie II.511.573.2018 II.511.573.2018.MH Rzecznika Praw Obywatelskich – sprawa K9/18 w toku postępowania TK.
- Fundacja Lekarze Lekarzom, nr KRS 0000409693 utworzona przez Naczelną Izbę Lekarską na mocy uchwały Naczelnej Rady Lekarskiej nr 34/10/VI z 3 września 2010 r. aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza Aldonę Czamarską w kancelarii notarialnej w Warszawie, ul. Konduktorska 4/29, 9 września 2010 r., rep. A nr 1689/2010.
- Regulamin Wewnętrzznego Urzędowania Sądów Lekarskich, stanowiący załącznik do uchwały nr 4 Nadzwyczajnego XII Krajowego Zjazdu Lekarzy z 14 maja 2016 r.